

VALGFOREDRAG I HÅNESHEIA

Det er fem store saker som er kjernen i Arbeiderpartiets program:

Arbeid for alle

Sikkerhet, avspenning og fred

Forsvar for velferdsstaten

Oljen for hele folket

2.

Likestilling og demokrati

Vi har ikke valgt disse sakene fordi de er lette eller populære. Tvert om: De er tunge og vanskelige saker der løsningene krever noe av oss. Vi har valgt dem fordi de avgjør vår framtid som folk.

Krisen i verdensøkonomien gjør at vi stiller arbeid for alle fremst. Tallet på ledige ute i verden nærmer seg 30 millioner.

I Norge er vi vant til å se full sysselsetting som en selvfølge. Det er bra. Men det kan også være farlig.

Det er ingen selvfølge at alle får arbeid. Selv med oljen har vi ingen evig garanti. England har også olje, men der ser vi høyrepolitikk i praksis: 3 millioner arbeidsledige. Arbeiderpartiet vil bruke de nødvendige virkemidler for å sikre sysselsettingen. Høyre vil redusere skatten og offentlige reguleringer. Vi ser i Storbritannia hva slikt kan føre til.

Skal vi løse problemene for ungdom, eldre, kvinner, distrikter og funksjonshemmede, må vi stadig skape nye arbeidsplasser. Vi har vist at vi kan det. Fra 1973 er det skapt en kvart million nye arbeidsplasser i Norge - to tredjedeler av disse er fylt med kvinner.

Det er vanskelig å spå om fremtidens dom. Jeg tror likevel vi kan slå fast to avgjørende ting som vil bli husket fra 70-åra. Det ene er kvinnes fremmarsj i arbeidsliv og politikk. Stengslene faller på bred front og den andre halvparten av folket kommer med.

Det andre er gjennombruddet for ressurs- og miljøpolitikken. Det er få steder man har merket det mer konkret enn her i Kristiansand. Her huskes røyken fra Fiskaa og Falconbridge. Her opplever hver enkelt hva det siste tiåret har gitt av forbedringer. Men dette er ikke en utvikling som har gjort seg selv. Vakre ord alene har null virkning. Jeg er lei for å si det, men lover må faktisk til!

Ofte er det store økonomiske interesser ute og går. Hvis det er lov å grise til luft og vann, hvem vil da skaffe dyrt renseutstyr? Det er få områder som klarere viser behovet for samfunnsmessig styring og regulering. Hvilken tillit kan vi ha i miljøpolitikken til dem som kjører sin valgkamp mot offentlige reguleringer og mot offentlige utgifter? Det vil si: Høyre våger aldri å si at det er utgiftene til eldre, syke, skoler og veier som skal reduseres - det er inntektene, skattene som skal ned. Det virker som om utgiftene skal opprettholdes og økes enda skattene reduseres. Men dette er jo rett og slett umulig!

Nei, i ressurs- og miljøvernpolitikken er det ikke nok med fromme ønsker og gode ord. Vi ville ikke hatt tilgang til strandområdene uten strandloven og strandplanloven. Høyre var imot - de satte grunneierrett foran allemannsretten. Vi ville ikke ha fått opprydding i industriens utslipp uten massiv offentlig støtte og lovregulering.

Vi kan ikke klare å føre dette videre dersom vi slipper dem til som ser sin fremste oppgave i å svekke lovverk, administrasjon og reguleringer - og som undergraver den offentlige økonomien gjennom løfter om skattelettelse.

Det er lett å bli ført bak lyset i ressurs- og miljøpolitikken - fordi alle sier seg enige i målene. Men det er vel ikke noe område der det er så tvingende nødvendig å ville midlene også - selv når de er upopulære hos noen.

Høyre går mot offentlige reguleringer. De sier de vil verne friheten og det private initiativet. For Arbeiderpartiet har det aldri vært noe mål å verne om friheten til å ødelegge naturen. Vi ønsker at alle skal ha frihet til å bo og arbeide i et rent og sunt miljø. Vi vil sikre alle adgang til fri natur. Vi vil sikre naturen mot skjemmende inngrep og verne enkelte områder helt.

Da trenger vi samfunnsplanlegging. Etter langvarig forarbeid har nå Stortinget vedtatt den nye planleggingsloven. Igjen går de borgerlige partiene mot dette helt sentrale instrumentet som kommunene trenger for å få styring over utviklingen. Høyre hadde også problemer med produktkontroll-loven, arbeidsmiljøloven og forurensningsloven. På felt etter felt ser vi at Høyre sier det vil det gode, men viker tilbake for å ta belastningen med å bruke de midler som er nødvendige.

For Arbeiderpartiet er miljø- og ressurspolitikken også sosialpolitikk. De som har lavest inntekt og minst av andre goder, har også i regelen det dårligste fysiske miljø. De som har god råd, kan kjøpe seg hus langt fra

trafikkproblemene. Men når de biler til jobben, skapes trafikk- og miljøproblemer for dem som bor i de sentrale bydelene. De med gode inntekter har råd til å reise langt i ferier og fritid for å oppleve naturen. Derfor legger Arbeiderpartiet særlig vekt på å sikre friområdene nær tettstedene og på å bedre problemene for dem som bor i de mest belastede miljøene.

Avisene forteller oss nå om den tragiske kreftruselen som hviler over dem som har arbeidet med asbest. Dette eksemplet viser hvor livsviktig det er å bygge ut en skikkelig offentlig kontroll med alle stoffer som kan fremkalle sykdom - enten det er i arbeidsmiljøet eller det ytre miljøet. Det er Arbeiderpartiet i samarbeid

med fagbevegelsen som kjempet fram den nye arbeidsmiljøloven. Vi vet hvem som var bremseklosser også i den prosessen.

Når tidene blir vanskelige er høyresidens svar å skjære ned på det offentlige forbruket. Det kan gi kortsiktige lettelser på statsbudsjettet eller for industrien. Reagan har skåret ned på miljøvern og sosialhjelp til de fattigste. Thatcher lar halvdelen av ungdommen gå ledig i enkelte distrikter. Mange kan aldri komme med i det vanlige arbeids- og samfunnslivet - fordi de fikk en så skjev start i livet. En delegasjon fra Høyre reiste til England i sommer. Vi har ikke sett noen rapport fra denne reisen. De føler vel ingen trang til å rose det de så i høyrepolitikkens høyborg.

Nå vil selvfølgelig en eventuell borgerlig regjering til høsten ikke føre til så drastiske resultater. Det er et noe annet politisk miljø og klima i vårt land. Men vi skal huske at partiprogrammene til de borgerlige partier spriker så sterkt i dag at en borgerlig regjering må bli svært så handlingslammet. De er uenige om oljepolitikken, i abortsaken, skattepolitikken og på en rekke andre sentrale områder.

Vakre ord som dekker over skjær egoisme eller uforstand. Derfor innebærer et borgerlig styre en fare også for vår velferd.

Vi i Arbeiderpartiet har en kjempejobb foran oss i de nærmeste fem ukene. Vi skal skjære igjennom alt det borgerlige dobbeltspillet. Vi må kreve at de partier som søker regjeringsmakt har mot og kraft til å svare det norske folk på det enkle spørsmålet: Hvilken politikk vil dere føre om dere får makten? Dere går ut i valgkampen med tre programmer som spriker i alle retninger. Velgerne har krav på klarere beskjed om den politikk som skal føres.